

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No 7

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 148 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyulda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda aholi ish bilan bandligini oshirishda davlatning roli	20
Juraqulov Baxrimurod Ilxomovich	
BIM texnologiyasi: zamonaviy qurilish sohasida samaradorlik va shaffoflik omili	26
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.	
Nodavlat oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyati samaradorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish	31
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
Korxonada iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda diversifikatsiya strategiyasining roli.....	35
Alimatova Shoxsanam Abdumalik qizi	
Модели совместного развития человеческого капитала и искусственного интеллекта в цифровую эпоху	40
Явкачев Шохзод Зайниддин углы	
Navigating sustainable development: management challenges and solutions in the oil and gas sector	49
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
Banklarda moliyaviy barqarorlikning nazariy asoslari.....	56
Djalilov G'ayrat Qaxramanovich	
Mechanisms for stimulating investment activity at energy industry enterprises.....	60
Matchanov Umirzak Seytjanovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm industriyasidan foydalanishda xorijiy mamlakatlar tajribalari	66
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
O'zbekistonda barqaror davlat qarzi siyosatini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlari	71
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Международный опыт сельскохозяйственного налогообложения и возможности его применения в узбекистане.....	76
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
Economic analysis and development strategy of the composites market in the regions of Uzbekistan	81
S.S.Sidiqov, A.A.G'ulomov, B.R.Tillayeva	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mustaqillikning kutilayotgan istiqbollari va hozirgi natijalari.....	88
Muxamedov Ravshan Zafarovich	
Elektron tijoratni soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	93
Homidov Baxtiyor Rahimberdievich	
Investitsion jozibadorlik konsepsiyasi va uning strategik ahamiyati.....	99
Otaboyev Axmed Maxsudbek o'g'li	
Beomeditsina signallarini xaar veyvletlari va bo'lak veyvletlari yordamida raqamli ishlash	105
Uraqov Shokir Ulashovich	
Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning ahamiyati, tartibi va takomillashtirish yo'llari.....	112
Istamova Sojida Kaxarovna	
The role of all kinds of transports (road, rail, air, and water) in the modern enhancement of tourism logistics in Uzbekistan	117
Egamberdiyeva Yulduz, Turdiyeva Maftuna	
Sanoat korxonalarida kapitalarini samaradorligini oshirishning baholashning zamonaviy usullarining xususiyatlarida nazariy va amaliy farovonlik sari	126
Muradov Botir Xayat	
Методология развития экологического менеджмента в промышленном хозяйстве выбросы в атмосферный воздух на горнодобывающих и металлургических предприятиях	136
Muradov Botir Xayat	

SANOAT KORXONALARIDA KAPITALARINI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARINING XUSUSIYATLARIDA NAZARIY VA AMALIY FAROVONLIK SARI

Muradov Botir Xayat

Islom Karimov nomidagi
Toshkent davlat texnika universitet,
Assistent Neft va gaz fakulteti
mustaqil izlanuvchisi
ORCID: 0000-0001-8138-0073
E-mail: shaklaser@gmail.com

Annotatsiya. Sanoat korxonalarini samaradorligini yanada oshirishga to'sqinlik qilayotgan muammolar tahlil qilinadi va ularga yechimlar beriladi. Jahondagi bir nechta sanoat korxonalarini tuzilmalari tahlil qilinadi va ularning asosiy belgilari e'tirof etiladi. Strategik maqsadlar aniqlanadi hamda ularning kutilayotgan natijalari o'rganilib chiqiladi. Muallif tomonidan yaratilgan bir qancha jadvallarni o'z ichiga oladi. Maqolada aksiyadorlik jamiyatlari kapital samaradorligi va uni baholashdagi muammolardan kelib chiqqan holda tadqiqotning dolzarbligi asoslangan. Shuningdek, kapital samaradorligi bo'yicha nazariy va amaliy asoslar keltirilgan. Mamlakatimizda faoliyat olib borayotgan aksiyadorlik jamiyatlarida kapital samaradorligi ko'rib chiqilgan bo'lib, uni takomillashtirishga doir xulosa va tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Sanoat korxonalarini, aksiyadorlik jamiyati, kapital, samaradorlik, investitsiya, foyda, aylanma mablag', aktiv.

Abstract. The scientific article analyzes the problems that hinder the further improvement of the efficiency of industrial enterprises, and provides their solutions. The structures of several industrial enterprises of the world are analyzed, and their main features are recognized. Strategic goals are defined and their expected results are studied. It contains several tables created by the author. The article substantiates the relevance of the research based on the problems of the efficiency fund of joint-stock companies and its assessment. The theoretical and practical foundations of the efficiency fund are also presented. The efficiency of capital use in joint-stock companies operating in our country is considered, conclusions and characteristics on its improvement are given.

Key words: industrial enterprises, joint-stock company, capital, efficiency, investment, profit, working capital, asset.

Аннотация. В научной статье анализируются проблемы, препятствующие дальнейшему повышению эффективности промышленных предприятий, и даются их решения. Анализируются структуры нескольких промышленных предприятий мира, и признаются их основные признаки. Определяются стратегические цели и изучаются их ожидаемые результаты. Содержит несколько таблиц, созданных автором. В статье обоснована актуальность исследования исходя из проблем фонда эффективности акционерных обществ и ее оценки. Также представлены теоретические и практические основы фонда эффективности. Рассмотрена эффективность использования капитала в акционерных обществах, действующих в нашей стране, даны выводы и характеристики по его совершенствованию.

Ключевые слова: промышленные предприятия, акционерное общество, капитал, эффективность, инвестиции, прибыль, оборотный капитал, актив.

KIRISH

Mutaxassis hisob-kitoblariga ko'ra, 2052-yilga borib aholining o'sishi 2 milliard kishidan oshadi, bu esa suv, energiya resurslari va oziq-ovqatga bo'lgan talabning mos ravishda oshishi, shuningdek, transport kommunikatsiyalari va boshqa shahar quyi tizimlarining tirbandligining kuchayishi bilan birga keladi. Shunday qilib, iste'mol o'sishining o'zgaragan sur'ati bilan gidrosfera resurslarining global iste'moli 55% ga, elektr energiyasi esa 85% ga o'sishi prognoz qilinmoqda. Bundan tashqari, Butunjahon yovvoyi tabiat fondi tahlillari shuni ko'rsatadiki, 1970-yildan beri Tirik sayyoralar indeksi ikki baravardan ko'proq kamaydi. Bu ko'rsatkich Yerning biologik xilma-xilligining murakkabligi va sifatini o'lchaydi. Taqdim etilgan ma'lumotlarga asoslanib, mantiqiy xulosaga kelish mumkinki, hozirgi iste'mol darajasi yaqin kelajakda biosferaning to'liq yo'q bo'lib ketishiga olib keladi va bu ayanchli vaziyatdan chiqishning yagona maqbul yo'li - jadal iqtisodiy o'sish va joriy iqtisodiy tizimni yanada ekologik yo'naltirilgan global qayta qurish natijasida yuzaga keladigan ekologik xavflarni kamaytirishdir. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarning hozirgi sharoitda xulq-atvori yuzasidan keyingi xulosalar chiqarish va bevosita tadqiqot olib borish, shuningdek, ular qo'llayotgan "yashil" iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini tahlil qilish uchun "yashil iqtisodiyot" tushunchasining mohiyatini ko'rib chiqish va ushbu atama bilan bog'liq bo'lgan zamonaviy model va tushunchalarni o'rganish zarur. Mamlakatimizda iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri bo'lib hisoblanadi. Hozirgi kunda respublikamiz iqtisodiy salohiyatini tobora mustahkamlash, aholi turmush farovonligini oshirish va boshqa muhim vazifalarni samarali bajarilishi ko'p jihatdan iqtisodiyotda faoliyat yuritayotgan korxonalarni barqaror rivojlanishiga va korxonalar kapitaldan samarali boshqarish salohiyatiga egaligiga ham bog'liq. Iqtisodiyot tarmoqlarini davr talablaridan kelib chiqib faoliyat ko'rsatishini ta'minlash esa, bevosita uning asosini tashkil qiluvchi xo'jalik subektlari faoliyatini har tomonlama rivojlantirilishi bilan amalga oshiriladi. Bu esa, o'z navbatida ularning ishchanlik faoliyatiga baho berish va kapitaldan samarali foydalanish dolzarb ekanligidan dalolat beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilon Maks, Kristina Marito va Lamont Krenston tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotga ko'ra, aksiyadorlik jamiyati kapital samaradorligini aniqlashda moliyaviy ko'rsatkichlardan foydalangan holda Indoneziya fond birjasi (IDX) ro'yxatiga kiruvchi 18 ta ishlab chiqaruvchi kompaniyalarning moliyaviy holatini tahlil etishgan bo'lib, olingan natijalariga asosan aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining samaradorligi darajasi bir vaqtning o'zida fond bozorida rentabellik va likvidlikni ta'minlashini ko'zda tutishgan [1]. G'arb olimaridan Novi Nurbadriyah, Suci Lymartha, Vulcan Griyandani Lenggana, Mutia Yulita Amarilis va Dudi Abdul Hadining tadqiqotlarida asosan aksiyadorlik jamiyatlari kapital samaradorligi bir tomondan moliyaviy aktivlar rentabelligi, joriy nisbat va qarzni o'z mablag'lari nisbatiga bog'liq bo'lib, ularning barqaror tarzda bo'lishi aksiyadorlik jamiyati kapitali boshqaruvi bilan bo'lgan jarayonni soddalashtirsa, ikkinchi tomondan esa, bunga qo'shimcha tarzda yana boshqa moliyaviy ko'rsatkichlar orqali kapital samaradorligini yanada mustahkamlanishini ta'kidlab o'tilgan. Buni qo'llab-quvvatlash uchun DyuPon modelidan foydalangan tadqiqotchi, aksiyadorlik jamiyatlari o'z kapitalining daromadlilikiga ma'lum omillar ta'sir qilishiga erishdi. A. Damodaran tadqiqotlarida esa kompaniyaning kapitalini samarali boshqarish qarzi kapitali va xususiy kapital qiymatini inobatga olib amalga oshirilishi zarur degan fikrni ilgari suradi. Shuningdek, olim xususiy kapital miqdorini aniqlash va uni samarali boshqarishda kompaniya kapitalida xususiy kapitalning ulushi masalasiga asosiy e'tibor qaratgan. Mahalliy tadqiqotchilardan prof. A. Burxonov va dots. O. Hamdamovlar aksiyadorlik jamiyati kapitali, qarzi kapitali va baholash usullariga o'zlarini yondashuvlarini keltirib o'tishgan. Olimlarning fikriga ko'ra: "aksiyadorlik jamiyatini qarzi kapitalini baholashda moliyaviy leverj eng asosiy ko'rsatkich bo'lib, ushbu ko'rsatkich aksiyadorlik jamiyat tomonidan xususiy kapital samaradorligi koeffitsiyentini o'zgarishiga ta'sir qiluvchi qarzi mablag'laridan foydalanishni tavsiya etadi". Shu bilan birga, moliyaviy leveraj ko'rsatkichi aksiyadorlik jamiyatini xususiy kapitaliga qo'shimcha foyda olish imkoniyatini beruvchi qarzi mablag'larini paydo bo'lish bilan bog'liq omillarni ko'rsatadi. Shuningdek, iqtisodchi olimlardan B. Usmonov tadqiqotlariga ko'ra, korxonalar kapital boshqaruvi samaradorligini oshirishda moliyaviy rejalashtirish muhim ahamiyatga egadir. Umuman olganda, moliyaviy rejalashtirish orqali korxonalar daromadlari va xarajatlari o'rtasidagi tafovutni bir maromda olib borishini ta'kidlangan. Fikrimizcha, kapital samaradorligi bo'yicha nazariy va amaliy jarayonlarni birgalikda olib borish orqali kompaniyalar moliyaviy barqarorligi va uning moliyaviy salohiyatiga bo'lgan imkoniyatlar ortishi bilan birga korxonalar kapitaldan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bizlar tomondan raqamlashtirish jarayonlari va zamonaviy texnologiyalar ham zarur sanoat iqtisodiyotida va adabiyotlar tahlillaridan misol qilinib raqamli texnologiyalar bugungi kunda jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Rivojlangan davlatlarda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun uzoq muddatga mo'ljallangan davlat dasturlari ishlab chiqilmoqda. Xususan, mamlakatimizda ham hozirda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish davlat dasturi ishlab chiqilgan va uni amalga oshirish jarayoni jadal rivojlanmoqda. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning murojaatnomasi parlament va jamiyatimizning barcha qatlamlariga mansub

bo'lgan fuqarolarga nisbatan murojaat sifatida qabul qilinib, unda keltirib o'tilgan mamlakatimizning barcha sohalariga qo'yilgan vazifalarni o'z vaqtida, sifatli va samarali bajarish jamiyatimiz barcha qatlamlaridan bir butun bo'lib harakat qilishni taqozo etadi. O'tgan 2020-yilning "Ilm-ma'rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili" deb nomlanishi O'zbekistonning rivojlanish tarixidagi ilk inqilobiy davr boshlanishi desak, mubolag'a bo'lmaydi. Bundan tashqari, mamlakatimizda sog'liqni saqlash tizimida olib borilayotgan islohotlar samaradorligini yanada oshirish, sohaga ilg'or va raqamli texnologiyalar hamda sifat menejmentini joriy etish, tibbiyot muassasalari imkoniyatlaridan to'liq foydalanish maqsadida PQ-4847-sonli qarori qabul qilindi. Raqamli iqtisodiyotning kelib chiqishi, nazariy asoslari A. Fork, L.V. Lapidus, D.Bell, M.Kastels, V.Desouza, D.Makkonaz, M.Linch, S.Dirikan, S.Xalford, M.Savaj M.A.Shneps-Shneppe, D.E. Namiot, P.Vinya, M.Keyn, N.Popper, E.Filippov singari xorijlik iqtisodchi olimlarning ilmiy tadqiqotlarida atroflicha yoritilgan. L.V. Lapidus o'z tadqiqotlarida raqamli texnologiyalar evolyusiyasi ta'siri ostida biznes modellarini o'zgartirish nuqtai nazaridan elektron biznes va elektron tijoratni boshqarish bo'yicha nazariy qoidalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Dobrolyubova, E.I., Yujakov, V.N., Efremov va boshqalar "tsifrovoe budutshee gosudarstvennogo upravleniya po rezultatam" nomli metodik qo'llanmada davlat boshqaruvini natijalarga yo'nalishini ta'minlash uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyati va zarurligiga e'tibor qaratganlar. O'zbekistonlik olimlardan S.S.G'ulomov, R.H.Ayupov, G.R.Boltaboeva, T.Shodiev, T.Z.Teshabaev, Z.M.Otakuzieva, R.S.Urunov, M.Yu.Jumaniyozova, B.X.Muradov, N.B.Alimukhamedova, Sh.Ya.Maksudova, S.M. Turabdjano, Q.H.Allayev, M.Tillahodjayev, Z.M.Qurbonov, U.M.Asraevning ishlarida raqamli iqtisodiyotning nazariy asoslari bayon etilgan. Xususan, Sh.Mustafaqulovning ilmiy izlanishlarida rivojlanishning yangi tendentsiya va xususiyatlari atroflicha yoritilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada tahlilning bir qancha usullaridan, xususan, analiz va sintez, induksiya va deduksiya taqqoslash kabi an'anaviy usullaridan foydalanildi. Shuningdek, xorij mamlakatlarining iqtisodchi olimlarining kapital samaradorligiga oid fikr va mulohazalari ilmiy tahlil qilindi va natijalari asosida xulosalar shakllantirilgan tahlil va natijalar hamda sanoat korxonalarini samaradorlik darajasini oshirishda va uning baqaror tarzda rivojlanishida kapital samaradorligini oqilona boshqarish muhim ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

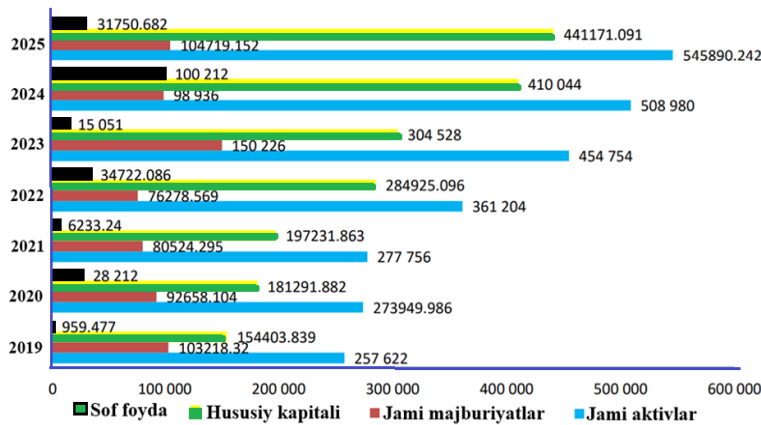
Shuningdek, kapital samaradorligini boshqarish orqali moliyaviy qarorlarni qabul qilish jarayoni osonlashishi va tezlashishi bilan birga, investitsiya hajmi va uning jozibadorligi ham bir vaqtda ta'minlanadi. Kapital lotincha: capitalis - bosh, asosiy, sarmoya - keng ma'noda - o'z egasiga daromad keltirish xususiyatiga ega bo'lgan jami vositalar va mablag'lar; yangi qiymat keltiruvchi, o'zini o'zi ko'paytiruvchi qiymat. Tovarlar va xizmatlar ishlab chiqarish uchun kishilar tomonidan yaratilgan resurslar; tor ma'noda - ishlab chiqarish vositalari ko'rinishidagi ishga qo'yilgan, ishlab turgan daromad manbai (ashyoviy kapital). Kapitalning paydo bo'lishiga tovar ishlab chiqarish, tovar muomalasi dastlabki shart hisoblanadi.

Bozorda o'ziga xos, alohida tovar - ish kuchining paydo bo'lishi bilan oddiy tovar ishlab chiqarish kapitalistik ishlab chiqarishga aylanadi, tovar ishlab chiqarishning shu davrida tovar muomalasidagi pul kapitaliga aylanadi. Kapital ko'p sikllar davomida ishlab chiqarishda ishtirok etadigan asosiy kapital va bir sikl davomida ishtirok etadigan va to'liq sarflanadigan aylanma kapitalga bo'linadi. Pul kapitali (sarmoya) - ashyoviy kapital sotib olish uchun sarflanadigan pul vositalarini ifoda etadi, ya'ni pul kapitalga aylanishi uchun ishlab chiqarishga avanslanadi. Iqtisodiy nazariyada kapital ishlab chiqarish omillaridan biri tarzida izohlanadi. Qiymatning ko'payishi inson mehnati (ish kuchi) va ishlab chiqarish vositalari xom ashyo, mashina, stanoklar birlashganda, ya'ni ishlab chiqarish sharoitida yuz beradi. Kapital sanoat kapitali, savdo kapitali, ssuda kapitali, sudxo'rlik kapitali tarixiy shakllarida faoliyat ko'rsatadi.

Rivojlangan bozor iqtisodiyoti sharoitlarida kapitalning korxon, firma, banklar kapitali, turli [aksiyadorlik jamiyatlariga](#) tegishli aksiyadorlik kapitali, zahira kapitali, ustav kapital singari ko'rinishlari mavjud. Tadbirkor jismoniy shaxslarga tegishli kapital dastmoya deyiladi va har gal tovar olib sotishda ishlatiladi. Sanoat kapitali - sanoat sohasiga qo'yilgan va shu sohada ishlatiladigan kapital. Tarixan Sanoat kapitali qishloq xo'jaligi, savdo, sudxo'rlikka qo'llangan kapitalning sanoatga ko'chishi natijasida paydo bo'lgan. Sanoatdagi iqtisodiy resurslarning tarkiban har xil bo'lishi sababli Sanoat kapitali 2 qismga - asosiy kapital va aylanma kapitali bo'linadi. Bu qismlarning nisbati sanoat xususiyatlariga qarab farqlanadi. Sanoat kapitalining kapital sig'imi katta bo'lgan tarmoqlarda, mas, mashinasozlik va konchilikda asosiy kapital hissasi, qimmatbaho xom ashyo va butlovchi qismlarni ishlatuvchi tarmoqlarda (zargarlik, elektronika va boshqalar) aylanma kapital qissasi yuqori bo'ladi. Sanoat kapitali doiraviy harakat qiladi. Sanoat kapitalining doiraviy aylanishi pul shaklida boshlanadi va bu pulga bozordan zaruriy resurslar sotib olinib, korxonada qo'llanganda ishlab chiqarish omillariga aylanadi, ular yordamida tovarlar yaratiladi,

Sanoat kapitalining qiymati tovar shakliga kiradi. Tovarlar bozorida sotilgandan keyin tovar qiymati tovar shaklidan pul shakliga aylanadi va dastlabki puldandan katta bo'ladi. Sanoat kapitalining doiraviy aylanishi shunday davom etadi va ishlab chiqarishning uzluksizligi ta'minlanadi. Sanoat kapitali o'z doiraviy aylanishi natijasida foyda yaratadi, bu foydani uning egasi tadbirkorlik daromadi shaklida oladi. Foydaning bir qismi kapitallashadi, ya'ni investitsiyaga aylanib Sanoat kapitaliga qo'shiladi va uning o'sishi yuz beradi. Bugungi kunda "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatida xususiy kapitali 7 yil davomida barqaror o'sib borgan bo'lib, 2019-yilda 154404 mln so'mni tashkil qilgan bo'lsa, 2020-yilda 181292 mln so'mga ko'tarilgan. 2022-yilda esa umumiy hajmi 284925 mln so'm bo'lib, 2021-yilga nisbatan 87693 mln so'mga ko'proq bo'lgan. 2024-yilda uning hajmi 19603 mln so'mga ortgan bo'lib, 2024-yilda esa 2023-yilda nisbatan qariyb 35% foizga ko'p bo'lgan. Ta'kidlash joizki bunday ijobiy natijalarning kelib chiqishi zahirida rezerv kapitali va taqsimlanmagan foydaning muhim ahamiyat kasb etganligidan darak beradi. Xususan, xususiy kapitalning 2024-yilda 2023-yilda qaraganda 35% ga ortishi zahirida taqsimlanmagan foydaning 1,55 barobarga o'sishi ta'minlanganligini kuzatish mumkin 1-rasmda. Keltirilgan moliyaviy ko'rsatkichlarda jami aktivlar o'zgarish tendensiyasiga e'tibor qaratsak, yetti yillik statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatayotgiki, ularning hajmi 2023-yilda 257622 mln so'm bo'lgan bo'lsa, qolgan yillar davomida barqaror tarzda o'sib borgan. Xususan, 2021-yilda 277756 mln so'mni ko'rsatayotgan bo'lsa, 2022-yil va 2023-yillar uchun mos tarzda 361204 mln so'm va 454754 mn so'mga yetgan. 2024-yilda esa 508980 mln so'm bilan 2023-yilga qaraganda 54226 mln so'mga ko'p demakdir. Bu esa o'z o'rnida uzoq muddatli aktivlarning joriy aktivlarga nisbatan qariyb ikki barobarga ko'pligi bilan izohlanadi. Jami majburiyatlar 2019-yil 103218 mln so'm hajmga ega bo'lib, uch yil davomida 2022-yilga qadar barqaror tarzda kamaygan va 2022-yilda 76279 mln so'mni tashkil etgan. 2013-yilda uzoq muddatli majburiyatlarning keskin tarzda ortib ketishi natijasida jami aktivlarning miqdori 150226 mln so'mga yetgan bo'lib, 2025-yilda bu ko'rsatkich 104719 mln so'mga baholangan.

1-rasm. "O'zbekko'mir" AJning moliyaviy ko'rsatkichlarining o'zgarish tendensiyasi 2019-2025-yillar (mln so'mda)¹

Sof foyda 2019-yilda 959 mln so'm bo'lib, keyingi 2020-yilda qariyb 30 barobarga oshgan bo'lib, 28212 mln so'mni tashkil etgan. Bu jarayonni quyidagicha izohlash mumkin, jumladan tannarxning keskin kamayishi natijasida yalpi foyda va umumxo'jalik foydasining 1,81 barobarga o'sishiga olib keldi. 2021-yilda kelib 4,5 barobarga kamayishi natijasida 6233 mln so'mni tashkil etdi. 2022-yilda esa, 34722 mln so'mlik sof foyda mavjud bo'lib, bu natija 2023-yilga qaragan 2 barobarga ko'p, 2024-yilga nisbatan esa qariyb 3 barobarga kam bo'lgan. Bu esa, asosiy faoliyatdan foydaning 4,5 barobarga ko'payishi va shu bilan bir qatorda moliyaviy faoliyatning daromadlari keskin o'sishi va davr xarajatlarining kamayishi bilan izohlanadi. "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining aktivlar rentabelligi koeffitsienti 2019-yilda 0,37 teng bo'lib, u yillar davomida noqaror tarzda o'zgargan. Xususan, 2020-yilda 10,29 va 2023-yilda esa besh barobarga kam ko'rsatkich bilan 2,24 ni tashkil etdi. 2025-yilga kelib esa uning hajmi 5,81 koeffitsientni ko'rsatdi. Bu koeffitsientning noqaror tarzda o'zgarishi aksiyadorlik jamiyati aktivlarining hajmi kamligi va investorlar tomonidan aksiyadorlik jamiyatlari nisbatan bo'lgan ishonchini kamayishiga olib keladi (1-jadval).

Xususiy kapital rentabelligi koeffitsienti 2019-yilda 0,6 ni ko'rsatdi bu esa yillar mobaynida 3,0 ko'rsatkichdan kamaymagan holda 2023-yilda 24,4 koeffitsientni tashkil etdi. Shu o'rinda, bu xususiy kapital rentabelligi koeffitsiyentining bunday darajada o'sganligi sof foydaga nisbatan to'g'ri proporsiyaga ega bo'lmagan xususiy kapital mavjudligidan dalolat beradi. Moliyaviy leveraj koeffitsienti 2019-yildan 2025-yilga qadar pasayib borishi kuzatilgan bo'lib, u 2019-yilda 0,67 tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu koeffitsient 3 barobarga pasayishi oqibatida 0,24 koeffitsientni tashkil etdi. Aytish joizki, bu koeffitsientning normativ qiymati 1 ga teng

¹ Muallif tomonidan ma'lumotlar "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining asosida tuzilgan

bo'lib, agarda bu koeffitsient 1 dan katta bo'lsa, u holda kompaniyaning aktivlarini kreditorlarning qarzi mablag'lari hisobidan moliyalashtiradi, aksincha xolatda esa, ya'ni bu koeffitsient 1 dan kam bo'lganda kompaniya o'z aktivlarini o'z mablag'lari orqali moliyalashtiradi. Shu o'rinda, "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining moliyaviy leveraj koeffitsiyenti natijalaridan shu ma'lumki, bu aksiyadorlik jamiyati o'z aktivlarini o'z mablag'larini yo'naltirish orqali moliyalashtirishga qaramasdan unda kapital boshqaruvi samaradorligi past darajada ekanligidan dalolat beradi.

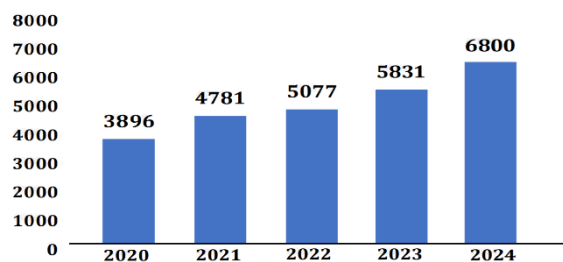
1-jadval

"O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining 2019-2025-yillardagi samaradorlik ko'rsatkichlari tahlili (%)²

№	Ko'rsatkichlar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	Aktivlar rentabelligi	0,372	10,298	2,244	9,612	3,309	19,688	5,816
2	Xususiy kapital rentabelligi	0,621	15,561	3,160	12,186	4,942	24,439	7,196
3	Sotuv rentabelligi	0,308	8,145	1,603	6,976	2,841	14,376	6,013
4	Moliyaviy leveraj koeffitsienti (Debt-to-Equity(D/E))	0,668	0,511	0,406	0,265	0,494	0,267	0,233
6	Kapital nisbati (Equity ratio)	0,596	0,664	0,718	0,783	0,667	0,801	0,787
7	Kapitalizatsiya koeffitsienti	0,305	0,187	0,066	0,045	0,246	0,152	0,135
8	GROSS	0,301	0,544	0,547	0,464	0,067	0,279	0,0844

GROSS - AJning umumiy kapital rentabelligi bo'lib, ushbu koeffitsiyent AJ tomonidan xususiy kapital va uzoq muddatli jalb qilingan mablag'lar investitsiyalardan birgalikda foydalanish samaradorligini ifodalaydi. Kapital nisbati (Equity ratio) 2019-yilda 0,6 ko'rsatkich qayd etib, u 2024-yilga qadar 34% ga o'sib 0,8 ni tashkil etdi. 2019-2020 yillar davomidagi o'rtacha o'sish 9,4%ni ko'rsatdi. Bundan kelib chiqib aytish mumkinki, "Bekobodsement" AJning bu koeffitsiyenti 0,5 yuqori bo'lganligini hisobga olgan holda, aksiyadorlik jamiyati qarzi mablag'lariga nisbatan o'z mablag'lari hisobidan ko'proq moliyalashtirishga xususiyatiga ega lekin qarzi mablag'lari va o'z mablag'laridan to'g'ri proporsional tarzda foydalanmaslik natijasida aksiyadorlik jamiyati faqatgina o'z mablag'lari hisobidan faoliyat olib boradi, bu esa o'z navbatida kapitalni boshqarish samaradorligiga salbiy ta'sir etib, qarzi mablag'lari va o'z mablag'larini proporsional xolda olib borishlikni keltirib chiqaradi. Kapitalizatsiya koeffitsiyenti esa sezilarli darajada tushgan bo'lib, 2019- yilda u 0,3 ni tashkil etgan bo'lsa, 2021-yilda esa ikki barobardan oshiq kamayib 0,13 ni qayd etdi. Shu bilan birga 2019-2023-yillar davomida ham sezilarli tarzda pasayishni qayd etib, 0,18 dan 0,05ga tushganini ko'rsatdi.

Umumiy kapital rentabelligi (GROSS) koeffitsiyenti yillar mobaynida o'zgarib turgan bo'lsada 2025-yilda 2019-yilga nisbatan sezilarli darajada kamayib ketdi ya'ni 2019 yilda 0.301 bo'lgan bo'lsa, 2024-yilda 0.084 ni qayd etdi. Uning eng yuqori darajasi 2023 yilda bo'lgan bo'lib, u 0.547 ga tengligidan dalolat beradi. Bizning fikrimizcha mamlakatimizni energiya mahsulotlari bilan ta'minlovchi yirikdan yirik bo'lgan "Yangi Angren IES" AJ va "Angren IES" AJlarni va umumiy olganda respublika ko'mir sanoatining 85 foiz ulushi egasi bo'lgan birgina "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining (qo'ng'ir) ko'mir qazib olish ko'rsatkichlariga nazar solsak; so'ngi-yillarda qazib olish ishlari 2-rasmda jadal o'sib borishini ko'rishimiz mumkin.

2-rasm. "O'zbekko'mir" AJning ko'mir qazib olish ko'rsatkichlari (Hukumati portali, 2024) (tonnada)³

Albatta ko'mir sanoati energiya resurslarini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi, ayniqsa yurtimizda, lekin uning faoliyati atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatar ekan "O'zbekko'mir" AJning ko'mir qazib olish ishlari ko'rsatkichlari qanchalik zalvorli bo'lgani sari atrof muhitga ulkan miqdorda zarar etadi, hatto ko'mir qazib olish uchun kon usti ochish ishlari vaqtidayoq er qatlamlarining degradatsiyasi yuz beradi

2 Muallif tomonidan ma'lumotlar "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining asosida tuzilgan

3 Muallif tomonidan ma'lumotlar "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining asosida tuzilgan

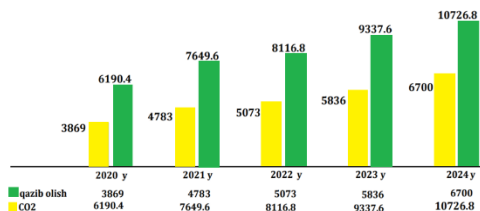

Albatta ilmiy ishimizda bizlar tomondan ko'mirni yoqish vaqtida atrof-muhitga qancha miqdorda CO2 chiqishiga IEA (International Energy Agency) va US EPA (United States Environmental Protection Agency) kabi xalqaro tashkilotlarning hisobotlari, metodologiyalari, hamda IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) tomonidan ishlab chiqilgan "2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories" qo'llanmasi V bob, 1-jild, 2-bo'limiga (Guidelines, 2024) asoslangan holda a'lohida to'htaladigan bo'lsak, qo'ng'ir ko'mir boshqa yoqilg'ilar bilan taqqoslaganda eng ko'p CO2 chiqaruvchi manbalardan biri ekanligini 2-jadvalda guvohi bo'lishimiz mumkin:

2-jadval
CO2 chiqaruvchi yoqilg'ilar tasnifi⁴

No	Yoqilg'i turi	Emissiya faktori (t CO ₂ /TJ)	1 tonna yoqilg'idan tCO ₂ chiqishi	Nisbatan foyzda
1	Qo'ng'ir ko'mir	~101,2 t CO ₂ /TJ	1.5 – 1.6 t CO ₂	7.3
2	Toshko'mir	~94,6 t CO ₂ /TJ	2.3 – 2.5 t CO ₂	5.5
3	Neft	~73,3 t CO ₂ /TJ	3.1 – 3.3 t CO ₂	3.9
4	Tabiiy gaz	~56,1 t CO ₂ /TJ	2.75 t CO ₂ (1000 m ³ uchun)	3.2

Yuqorida ko'rsatilgan 1-jadvaldan ko'rinib turibdiki "O'zbekko'mir" AJ qazib oladigan qo'ng'ir ko'mir 1 tonnasidan 1,6 tonnagacha CO2 ajralib chiqar ekan. Demak ko'mir qazib olish miqdori qancha yuqori bo'lgan sari atrof-muhitga CO2 tasiri oshib boradi. "O'zbekko'mir" AJ yillar davomida ulkan marralarni zabt etishi natijasida tabiatga yetkazgan zarari (CO2)ni 3- rasmda ko'ramiz.

3-rasm. Ko'mir qazib olish va CO2 tarqalishi ko'rsatgichlari (ming tonnada)⁵

"O'zbekko'mir" AJ so'nggi 2024-yilning o'zida 6700 million tonna ko'mir qazib olishda sezilarli yutuqqa erishishi natijasida 10 million 720 ming tonna CO2 chiqishiga sabab bo'lmoqda. CEIC Data platformasi ma'lumotlariga (2023) nazar salsak O'zbekistonda 2023- yilda CO2 ekvivalenti 137,900 million tonnani tashkil etdi. Bu 2022-yildagi 138,911 million tonna ko'rsatkichga nisbatan kamaygan, lekin birgina qo'ng'ir ko'mirning o'zidan 2024-yili 10720 million tonna, ohirgi 5-yillikda 42014,4 million tonna CO2ni chiqarib atmosferamizga va iqtisodiyotimizga zarar keltirgani bu ko'p demakdir. Iqtisodiyot – inson hayotining barcha jabhalarini qamrab olgan. Insonlar uchun zarur bo'lgan hayotiy ne'matlar iqtisodiyotning turli tarmoqlaridagi korxonalarda ishlab chiqariladi. Shu sababli har bir odam iqtisodiyotning mohiyatini, hayot ne'matlari nimalar evaziga berilishini anglashi, mablag'larni ishlab topish va ulardan samarali foydalanish yo'llarini o'rganishi, iqtisodiyotning rivojlanish tendentsiyalari va qonunlarini bilishi, ro'y berayotgan sosial-iqtisodiy jarayonlarni tushunishi va xo'jalik yuritish asnosida paydo bo'ladigan muammolarni hal qila olish qobiliyatiga ega bo'lishi zarur. Iqtisodiy borliq – jamiyat hayoti va uning iqtisodiy tuzilishini anglatadi. Mamlakatimizda ishlab chiqarish kuchlarining rivojlanishi va sanoat korxonalarining mustaqil faoliyat ko'rsatishlariga keng imkoniyatlar yaratilishi bilan bir qatorda kadrlarning bilim darajalari, ko'nikmalari va malakalariga katta talablar qo'yilmoqda. Fan-texnika taraqqiyoti shiddat bilan ilgari borayotgan va raqobatchilik keskin kuchayotgan hozirgi sharoitda – zamonaviy sanoat korxonalari iqtisodiyotini yaxshi biluvchi, ular faoliyatini tahlil eta oladigan va uning natijalari asosida to'g'ri qarorlar qabul qila oladigan mutaxassislarga muvaffaqiyatga erishishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, aksiyadorlik jamiyati kapital samaradorligini oshirishda aksiyadorlik jamiyati investitsiya imkoniyatlari tahlil qilish, kapital tarkibini va investitsiyalardan kutilayotgan minimal darajadagi daromadni aniqlash imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, birinchidan, aksiyadorlik jamiyatlarida qarz mablag'la-

4 Muallif tomonidan ma'lumotlar asosida tuzilgan

5 Muallif tomonidan ma'lumotlar "O'zbekko'mir" aksiyadorlik jamiyatining asosida tuzilgan

rini jalb qilish investorlar oqimini ko'payishi orqali o'z resurslarini qayta investitsiya qilish imkoniyatini ega bo'ladi va bir vaqtning o'zida aksiyadorlik jamiyatidagi mahsulot sifati va sonini o'sishiga olib keladi. Ikkinchidan, aksiyadorlik jamiyati joriy aktivlarini oshirish maqsadida qisqa muddatli investitsiya mablag'larini jalb qilish evaziga korxonada aksiyalarini muomalaga chiqarish amaliyotini qo'llash maqsadga muvofiq hisoblanadi. Uchinchidan, kompaniyalar kapitalini shakllantirishda xorijiy tajribalarni qo'llash, xususan, korxonada o'z kapitali evaziga ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish orqali korxonaning o'z mablag'lari likvidligini o'sishini barqaror tarzda ta'minlanadi hamda kapitaldan foydalanishda risk darajasi ham past bo'ladi. To'rtinchidan, kompaniyalar kapitalini oshirishda qisqa muddatli qimmatli qog'ozlarni emissiya qilish orqali uning hajmini oshirish maqsadga muvofiq bo'lib, uning asosida investitsiyalarni jalb qilish orqali asosiy faoliyat ko'lamini kengaytirish va shu asosda aksiyadorlik jamiyatlari kapital samaradorligini ta'minlashni nazarda tutadi. Takliflarimizda yuqoridagi tahlil natijalaridan kelib chiqib, mamlakatimizdagi davlat boshqaruv sohasida ham raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali quyidagi afzalliklarga erishish mumkin: boshqaruv jarayoni xarajatlarini kamaytirish; boshqaruv qarorlarini tezkor va sifatli qabul qilishga erishish; jamoatchilikka davlat hokimiyati organlari faoliyati shaffof ekanligini kuzatib borish imkoniyatini berish; davlat xokimiyati organlari va ularning rahbarlari faoliyatini baholash jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalangan hoda faoliyat samaradorligini oshirish; raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali yashirin iqtisodiyotni keskin kamaytirish mumkin; davlat boshqaruvida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligini baholash shunda kapital hajmi oshadi. Fikrimizcha birinchidan dunyo singari yurtimizda ham an'anaviy ishlab chiqarish usullarini ekologik barqaror echimlar asosida qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Bu bir vaqtning o'zida iqtisodiy o'sishga erishish bilan birga atrof-muhitga etkazilgan zararni kamaytirishga qaratilgan turtki bo'ladi. Uning tamoyillarini ko'mir sanoatiga tatbiq etish barqaror rivojlanishga erishish yo'lidagi dolzarb qadamga aylanadi. Ikkinchidan esa "yashil" iqtisodiyotning ko'mir qazib olish sanoatida to'g'ri qo'llanishi va uning rivojlanishi ko'plab imkoniyatlar eshigini ochadi va albatta nafaqat atrof muhitga balki ko'mir sanoati orqali yurtimiz iqtisodiyotiga o'z hissasini qo'shadi. Uchinchidan, CCUS texnologiyasi energiya xavfsizligini ta'minlashni va barqaror rivojlanishning muhim maqsadlariga erishishni shakllantirgan shuningdek uglerod neytralligi majburiyatlarini bajara oladigan mamlakatlarning kelajagi bo'lib hizmat qiladi. Shunday ekan, taklif sifatida quyudagilarni taklif qilish mumkin: - qaysi hududlarda ko'mirni qanday hajmlarda inson va atrof-muhit uchun zararsiz bo'lishini belgilovchi ekologik xaritani ishlab chiqish va tasdiqlash (ko'mir yoqish uchun issiqlik elektr stansiyalariga kvotalar ishlab chiqish); - CCUS (Carbon Capture, Utilization and Storage) loyiha va texnologiyasini mustaqil ravishda va xorijiy kompaniyalar bilan hamkorlikda qo'llashni rivojlantirish, uni rag'batlantirish mexanizmlarini yaratish; - umuman olganda, (iCRAFT) loyihasi doirasida rejalashtirilgan 60 million tonna issiqxona gazlari emissiyalarini kamaytirishda "O'zbekko'mir" AJ, "Yangi Angren IES" AJ va "Angren IES" AJ + "Erostigaz" AJ = CO2 CCUS qo'shma loyihasini ishlab chiqish; - Parij bitimi talablari asosida sinov tariqasida, ilk bosqichda "Angren IES" AJga yuborilgan ko'mir mahsuloti chiqindisini CCUS texnologiyasi yordamida "Erostigaz" AJ sintetikgaz quvurlari orqali "O'zbekko'mir" AJning ko'mirni er osti usulida qazib olish filiali tamonidan foydalanib bo'lingan hudud yoki bo'sh er osti maydonlariga joylashtirish va saqlash orqali ko'mir sanoati kelajagini belgilash, iqtisodiyotimizda ulkan natija ko'rsatish, qolaversa loyiha amalga oshsa, yildan-yilga sermahsulligi yo'qolib borayotgan "Erostigaz" AJ faoliyatini CCUS texnologiyalari ekspluatatsiyasi va texnik xizmat ko'rsatishga o'zgartirish bilan hodimlarning bandligini uzluksiz ta'minlash hamda yangi ish o'rinlarini yaratish; - ko'mir sanoati yordamida uglerod kreditlari bozoriga kirish va uglerod kreditlarini sotish orqali daromad olib iqtisodiyotimizga ulkan hissa qo'shish va "yashil" iqtisodiyotni shu tarzda rivoj toptirishni taklif etamiz

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Shavkat Miromonovich Mirziyoyev. Asarlar. 1-jild. "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz".
2. Shavkat Miromonovich Mirziyoyev. Zamonaviy va yangi O'zbekiston. - Toshkent: "O'zbekiston", NMIU, 2024. - 560 b.
3. Egamberdiev E., Turabdjano S., Akmalova G., Mukhtarova N., Ayubova I., Mirzakhmedova M., Rakhmonberdiev G. Obtaining paper from composition of different fibers and its analysis. E3S Web of Conferences, 2023, 371, 01004, DOI 10.1051/e3sconf/202337101004
4. A Turg'unov, O Turg'unova, R Rashidov, O Muratqulov. Ko'mirni yoqish paytida atmosferaga chiqadigan qattiq zarrachalarning miqdoriy va sifat tarkibi (O'zbekiston g'isht zavodidan olingan misol). E3S Web of Conferences, 2024 yil. Energetika, fuqarolik va qishloq xo'jaligi muhandisligi bo'yicha 5 - xalqaro konferentsiya (ICECAE 2024). https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2024/27/e3sconf_icecae2024_02036.pdf.
5. Баймирзаев Б.Ж., Морозов В.В. Оценка напряженно-деформированного состояния горного массива и при контурной зоне разреза "Ангрен" поляризации-оптическим методом. Горный вестник. 3 том. 2017. Научно-технический и производственный журнал Горный вестник Узбекистана. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=X5W6RrEAAAAJ&citation_for_view=X5W6RrEAAAAJ:d1gkVwhDpl0C
6. Батыр Мурадов. Автономная солнечная электростанция для индивидуального использования. Моделирование в программном пакете LTspice. Повышающий преобразователь напряжения. Высшая школа Анхальта.

- Международная конференция по прикладным инновациям в ИТ (ICAIIT). 2023 год. <https://web-journal.ru/journal/article/view/4858>
7. Б.Х. Мурадов. Современное состояние развития предприятий угольной промышленности в производстве энергии и факторы, влияющие на них. «Современное состояние развития предприятий угольной промышленности в производстве энергии и факторы, влияющие на них» . // II-Международная конференция сборник научных трудов. - Ташкент., ТошДТУ, 2022 год. 22-23 апреля Ташкент. 484-498 старниц. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:Tyk-4Ss8FVUC
 8. Б.Х. Мурадов. О проблемах активизации инновационной деятельности развитие комплекса топливно-энергетических промышленных предприятий Республики Узбекистан. 2022/7/30. Журнал Research And Education. Том -1. страница 129-135, https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:UeHWp8X0CEIC
 9. Б.Х. Мурадов. Шарипов К., The role of innovative, digital, technological, economic and social systems, mining, industrialization and framework strategy "Uzbekistan - 2030", Журнал O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi Toshkent davlat transport universiteti transportda resurs tejamkor texnologiyalar Xorijiy olimlari ishtirokidagi xalqaro ilmiy – texnika anjumani maqolalari to'plami, 2023 yil 20-21 dekabr, Том-1. страница 177-182, https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:-f6ydRqryjwC
 10. Б.Х. Мурадов. "Industry 4.0" In land management and socio-economic development strategies of industrial enterprises at the macro level. 2023/12/20, Сборник конференции – Ресурсосберегающие технологии на транспорте, Ташкент -2023, Том - 1. 166-172 старниц, https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:hC7cP41nSMKC
 11. Б.Х. Мурадов. Шарипов К., Innovations in the economy and public sector: introduction to the problem, Журнал Young Scientist Research Journal Of Karakalpakstan, Том-2, NNUC, 2023/12/7. Страницы 301-308, https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:IWHjjKOF-INEC
 12. Б.Х. Мурадов. Икрамов М., Sanaot korxonalarini ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va yer va suv resurslaridan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi oshirish yo'llari. Бухоро 2023/12/5. "Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" Milliy tadqiqot universiteti Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti. Том 1. 267-271 старниц. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:ZeXyd9-uunAC
 13. Б.Х. Мурадов. Значение географического доступа для устойчивого развития предприятий тэк во влиянии на экономику республики Узбекистан. Академические исследования в области педагогических наук. Том 3. номер 7. страница 250-256. <https://t.me/ares.uz>. ISSN 2181-1385. <https://cyberleninka.ru/article/n/the-importance-of-geographical-access-to-the-sustainable-development-of-the-enterprise-of-the-fuel-and-energy-complex-in-the-impact>
 14. Б.Х. Мурадов. К. Нуриев, А. Чарыева, Д. Маммедов. Экономическая характеристика альтернативных источников энергии. актуальные вопросы развития экономики и юриспруденции. том 1. страниц 162-167. издатель 2022 - elibrary.ru. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:4DMP91E08xMC
 15. Б.Х. Мурадов. Кўмир саноати корхоналарини ривожлантиришнинг замонавий холати ва уларга таъсир этувчи омиллар. 2022/4/12. том 1. III-IV-шуба. Страницы 292-295. Андижон АндМИ, 2022.6576. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:aqIVkmm33-oC
 16. Б.Х. Мурадов. Кўмир саноати корхоналарини ривожлантиришнинг ташкилий иқтисодий механизмларининг самарадордик кўрсаткичлари ва уларни баҳолаш. 2022/4/22. PROCEEDINGS OF THE CONFERENCE II-International scientific and scientific-technical conference «Problems and prospects of innovative technique and technology in agri-food chain» Part 2. Страницы 554-557. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:qxL8FJ1GzNcC
 17. Б.Х. Мурадов. Рақамли иқтисодётда кўмир қазиб олиш саноати корхоналарининг стратегик бошқариш механизмлари. International conference on learning and teaching. Том 1. Страницы 515-521. Получено с <https://researchedu.org/index.php/iclt/article/view/2028>
 18. Б.Х. Мурадов. Роль телекоммуникационных технологий и развитие механизмов индустриальной экономики в отрасли энергоресурсов для добычи угля. Грузинские ученые, том 4.(4) 13 августа 2022, страница 215–219. <https://doi.org/10.52340/gu.2022.04.04.24>
 19. Б.Х. Мурадов. Макро ва микроиқтисодётининг саноат корхоналарини ташкилий иқтисодий механизмларининг ривожланишида экологияни ўрни керакми? "Роль инновационных методов и технологий в обеспечении экологической устойчивости" международный научный и научно-технический Собрание Сборник. том 1. Страница 161-166. 2022/9/11. Ташкент г. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:4TOpqqG69KYC
 20. Б.Х. Мурадов. Интеграциялашган иқтисодий-экологик тизимларда яшил иқтисод ва саноат корхоналарини ривожлантиришнинг ташкилий - иқтисодий механизмларини такомиллашда инновацияларнинг ўрни. ТДТУ. Тошкент ш. 2022/9/11. Страница 160-167. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:M3ejUd6NZC8C
 21. Б.Х. Мурадов. Экономическое развитие факторов, которые влияют на формирование управление механизма промышленных предприятий на анализ действующей политики информационной безопасности. Научный импульс, том 1 (3), страница 699–706. Россия москва г. <https://nauchniyimpuls.ru/index.php/ni/article/view/1126>

22. Б.Х. Мурадов. Совершенствование организационно-экономических механизмов развития промышленных предприятий и факторы повышения конкурентоспособности в условиях глобализации. Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari, mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2022/11/25. Страницы 177-179. Тошкент ш. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:KIAtU1dfN6UC
23. Б.Х. Мурадов. Совершенствование организационно-экономических механизмов развитие с инноваций как основа конкурентной стратегии промышленных предприятий. Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari, mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2022/11/25. Страницы 190-193. Тошкент ш. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:Zph67rFs4hoC
24. Б.Х. Мурадов. Стратегический менеджмент как прогрессивное направление организационно-экономических механизмов развития предприятия промышленных предприятий (на примере АО «Ўзбекўмир»). Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari, mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2022/11/25. Страницы 180-183. Тошкент ш. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:YOWf2qJgpHMC
25. Б.Х. Мурадов. Методические подходы разработки стратегии социальноэкономического развития промышленных предприятий регионов. Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari, mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2022/11/25. Страницы 171-176. Тошкент ш. https://www.elibrary.ru/ip_restricted.asp?prpage=https%3A%2F%2Fwww%2Eelibrary%2Eru%2Fitem%2Easp%3Fid%3D50444152
26. Б.Х. Мурадов., Саидвалиева Ш., Каримов М. Совершенствование методического инструментария планирования производственно-бытовой деятельности угольных предприятий для повышения производительности. Экономика и управление производством: материалы III международной научно-практической конференции на тему "Проблемы и пути их решения". Сборник статей и тезисов докладов. Страницы 474-476. Таркент г. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:hqOjcs7Dif8C
27. Б.Х. Мурадов., Каримов М., Ibdoullayev Sh. The main trends of digitalization that are changing the electric power industry as the basis of the development of our country. Industrial Economics and management: materials of the III international scientific and practical conference on the topic of problems and solutions. Collection of articles and abstracts. 2023/5/2. Том 1. P 300-303. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:0EnyYjriUFMC
28. Б.Х. Мурадов. Источники информации для экспертной диагностики внутреннего экономического механизма предприятия топливно-энергетического комплекса. Industrial Economics and management: materials of the III international scientific and practical conference on the topic of problems and solutions. Collection of articles and abstracts. 2023/5/2. Том 1. P 287-290. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:5nxA0vEk-isC
29. Б.Х. Мурадов., Баймирзаев Б.Ж. Значимость управленческих решений менеджмента в промышленности. Журнал Экономика и управление производством: материалы III международной научно-практической конференции на тему "Проблемы и пути их решения". Сборник статей и тезисов докладов. 2023/5/2. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:8k81kl-MbHgC
30. Б.Х. Мурадов., Исхаков А. Структура и формы функционирования внутреннего экономического механизма. Журнал «Саноат иқтисодиёти ва менежменти: муаммо ва ечимлар» мавзусидаги III халқаро илмий-амалий конференция материаллари Мақолалар ва тезислар тўплами. Том 1. 2023/5/2. Страницы 60-63. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:MXK_kJrxJIC
31. Б.Х. Мурадов., David Teece. Monitoring and diagnostics of organizational and economic mechanisms of the industrial branch. Журнал Industrial Economics and management: materials of the III international scientific and practical conference on the topic of problems and solutions. Collection of articles and abstracts. Том 1. 2023/5/2. Страницы 51-53. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:3fE2CSJlrl8C
32. Б.Х. Мурадов., Баймирзаев Б.Ж. Значимость управленческих решений менеджмента в промышленности. Журнал «Саноат иқтисодиёти ва менежменти: муаммо ва ечимлар» мавзусидаги III-халқаро илмий-амалий конференция материаллари. Мақолалар ва тезислар тўплами. Том 1. 2023/5/2. Страницы 70-74. Uzmu Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:kNdYlx-mwKoC
33. Б.Х. Мурадов. Yoqoilg'i energetikasida ishlab chiqarishining asosida texnik-iqtisodiy rivojlanishi. Журнал Нефть ва газ соҳасидаги замонавий инновацион технологиялар илмий мақолалар тўплами республика миқёсидаги илмий-техник анжумани материаллари. Том 1. 2023/5/12. Страницы 309-313. TDTU Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:Se3iqnhoufwC
34. Б.Х. Мурадов. Совершенствование социальноэкономического инструментария планирования производственное деятельности развития механизмов в угольных предприятиях для повышения ее эффективности. Журнал Современные инновационные технологии в области нефти и газа. Республиканское научно-техническая конференция сборник. Том 1. 2023/5/12. Страницы 307-308. TDTU Tashkent. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:UebtZR9Y70C

35. Б.Х. Мурадов., Абдуллаев А. Управления земельными ресурсами и подходы разработки стратегии социально-экономического развития промышленных предприятий регионов. Журнал Tabiiy resurslardan samarali foydalanishda agroekotizimlar barqarorligining dolzarb muammolari” mavzusidagi xalqaro ilmiy - amaliy anjumani maqolalar to`plami. 2023/12/5. Tom 1. Страницы 41-44. BUHORO sh. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:L8Ckcad2t8MC
36. Джованни Федерико., Майкл Спенс., Дэни Родрик., Джованни Ди Бартоломео., Б.Х. Мурадов. strategies and fundamentals for improving organizational and economic management mechanisms at industrial enterprises. Журнал ICARHSE International Conference on Advance Research in Humanities, Sciences and Education Hosted from Berlin, Germany. Tom 10. Страницы 121-129. Издатель <https://conferencea.org/>. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:qUcmZB5y_30C
37. Мурадов Б., Тураев, Х.Х., Турдикулов, А.Х., Эшкараев, С.Ч., Применение радионуклида Платина-197 для исследования сорбции платины анионитом АМ-2Б. XVIII Международная Черняевская конференция по химии, аналитике и технологии платиновых металлов. Краткое изложение докладов. Россия. Часть II. 2006 г. 89-90 страница. https://inis.iaea.org/search/search.aspx?orig_q=RN:38107278
38. Тураев Х.Х., Турдикулов А.Х., Эшкараев С.Ч., Мирзаев И.Ж., Мурадов Б. Применение радионуклида платины-197 для исследования сорбции платины анионитом АМ-2Б. XVIII Менделеевский съезд по общей и прикладной химии. Краткое изложение докладов в пяти томах. Том 4. Новые методы и приборы химических исследований и анализа. Химическое образование. Актуальные проблемы химии высоких энергий. Биомолекулярная химия и биотехнология. 2007 г. г. Москва (Российская Федерация). https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Rblwq-kAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=Rblwq-kAAAAJ:9ZIFYXVOiuMC
39. Тураев Х.Х., Турдикулов А.Х., Эшкараев С.Ч., Мирзаев И.Ж., Мурадов Б. Применение радионуклида Платина-197 для исследования сорбции платины анионитом АМ-2Б; Применение радионуклида платины-197 для изучения сорбции платины анионитом АМ-2Б. 1 июля 2006 г. <https://www.osti.gov/etdeweb/biblio/20955827>
40. Тураев Х.Х., Турдикулов А.Х., Эшкараев С.Ч., Мирзаев И.Ж., Мурадов Б. Применение радионуклида платина-197 для изучения сорбции платины анионитом АМ-2Б. страница 89-90. https://inis.iaea.org/collection/NCLCollectionStore/_Public/38/107
41. Richard G Lipsey. Ijobiy iqtisodiyot. Iqtisodiyotning yangi Palgrave lug'ati. Kitob. Palgrave Makmillan, https://scholar.google.com.br/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=9wQHJ5MAAAAJ&citation_for_view=9wQHJ5MAAAAJ:NJ774b8OgUMC London. 2008 yil. https://link.springer.com/rwe/10.1057/978-1-349-95121-5_1382-2
42. Richard Lipsi, Alek Kristal. Iqtisodiyot. Kitob. Oksford universiteti matbuoti. London. Uk. 2011/3/24. https://scholar.google.com.br/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=9wQHJ5MAAAAJ&citation_for_view=9wQHJ5MAAAAJ:HE397vMXCl0C
43. R Moffitt . An Economic Model of Welfare Stigma. Amerika iqtisodiy sharhi, 1983 – JSTOR. The American Economic Review. Vol. 73, No. 5 (Dec., 1983), pp. 1023-1035 (13 pages). Published By: American Economic Association. <https://www.jstor.org/stable/1814669>
44. James E Alt, K Alec Chrystal. Political economics. Jurnal. Univ of California Press. Vol 2. Political economics. JE Alt, KA Chrystal – 1983. New York. USA. https://books.google.com.br/books?hl=en&lr=&id=FdlGg7tyCcQC&oi=fnd&pg=PP14&ots=Z6YglpJ1Z_&sig=eqs1TDk1Val414fPrc9QB5QMCjA#v=onepage&q&f=false
45. Jean-Pierre Poulain. The Sociology of Food: Eating and the Place of Food in Society. – Bloomsbury Academic, 2017. – 288 p.
46. Donald Getz. Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events. – Routledge, 2012. – 480 p.
47. Helmut Becker. Tourismusökonomie: Grundlagen – Strukturen – Entwicklungen. – Springer Gabler, 2015. – 410 S

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
